

Tullbrotten

Rättslig vägledning 2021:12
Utvecklingscentrum
Oktober, 2021

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
2	Tullagstiftningen.....	4
2.1	Inledning	4
2.2	Grundläggande begrepp	4
2.3	Tullagstiftningens regelverk.....	4
2.3.1	Inledning	4
2.3.2	Tullbehandling och beslut om tull.....	5
2.3.3	Skatter vid import	5
2.3.4	Utredning om undandragna belopp.....	6
3	Tullbrotten	7
3.1	Inledning	7
3.2	Straffbestämmelserna om tullbrott.....	7
3.2.1	Tullbrott (8 § smugglingslagen)	7
3.2.2	Ringa tullbrott (9 § smugglingslagen).....	11
3.2.3	Grovt tullbrott (10 § smugglingslagen)	11
3.2.4	Vårdslös tullredovisning (11 § smugglingslagen)	12
3.2.5	Olovlig befattning med smuggelgods (12–13 §§ smugglingslagen)	12
3.2.6	Försök, förberedelse och stämpling, frivillig rättelse och förverkande (14–18 §§ smugglingslagen) samt utförsel ..	12
3.3	Brottskonkurrens.....	13
3.3.1	Brottskonkurrens mot smugglingsbrotten	13
3.3.2	Brottskonkurrens mot straffbestämmelsen om skattebrott i 2–4 §§ skattebrottslagen.....	13
3.4	Tullbrott som begår i näringsverksamhet.....	13
3.5	Riktvärden i praxis vid bedömningen av om brottet är ringa respektive grovt för några vanligt förekommande varor	14
4	Rättsfall	15
4.1	Avgöranden från HD.....	15
4.2	Avgöranden från hovrätterna.....	15

Handboken om tullbrotten från maj 2019 har överförs, utan några ändringar i sak, till denna rättsliga vägledning.

1 Inledning

Tullbrotten avser undandragande av tullar och skatter som Tullverket beslutar om. Det är i första hand fråga om tull men pålagorna rör även vissa skatter där Tullverket, i samband med import och export, fattar skattebesluten. Tullagstiftningen, som fyller ut straffbuden i 8–11 §§ smugglingslagen, berörs närmare under avsnitt 2.

Till skillnad mot smugglingsbrotten handlar tullbrotten inte om en otillåten hantering av en vara utan om en oredovisad hantering med följd att fara uppkommer att tull, skatt eller avgift undandras för en viss tull- eller skattepliktig vara.

Bestämmelserna om tullbrott tillämpas endast vid import från länder utanför EU, s.k. tredje land. Detta är en konsekvens av att Sverige sedan den 1 januari 1995 genom sitt medlemskap i EU är en del av EU:s gemensamma tullområde.

Straffbestämmelserna för tullbrott finns i 8–11 §§ smugglingslagen och berörs under avsnitt 3.

Under avsnitt 4 finns en sammanställning av rättsfall som berör tullbrotten.

2 Tullagstiftningen

2.1 Inledning

Efter inträdet i EU är Sverige en del av EU:s gemensamma tullområde. Bestämmelserna om tull och tullförfarandet är desamma i alla medlemsstater. Grundbestämmelsen för tullunionen finns i artikel 28 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Kärnan i den gemensamma tullagstiftningen utgörs av Europaparlamentets och rådets förordning nr 952/2013 av den 9 oktober 2013 om fastställande av en tullkodex för unionen (unionstullkodexen).

Med den svenska tullagstiftningen avses förordningen (EU) nr 952/2013 och svenska tullförfattningar såsom tullagen (2016:253) och tullförordningen (2016:287).

2.2 Grundläggande begrepp

Import: Förflyttning av en vara över en nationsgräns till ett EU-land från ett tredje land.

Införsel: Förflyttning av en vara över en nationsgräns mellan två EU-länder.

Tredje land: Ett område utanför EU:s punktskatteområde, t.ex. USA, Kina eller Åland (Åland omfattas inte av EU:s punktskatteområde men tillhör EU:s tullområde).

Tullskyldighet: Skyldighet för fysisk eller juridisk person att betala tull.

Tullpliktig vara: Vara som är belagd med tull.

2.3 Tullagstiftningens regelverk

2.3.1 Inledning

Genom det svenska EU-inträdet genomgick den svenska tullagstiftningen betydande förändringar. Den inhemska lagstiftningen anpassades till de nya förhållandena och EU:s regelverk kring tullar och tulladministration implementerades och blev svensk rätt.

Tullagstiftningen består idag av Europaparlamentets och rådets förordning nr 952/2013 av den 9 oktober 2013 om fastställande av en tullkodex för unionen, unionstullkodexen, samt tullagen och tullförordningen. Förarbetena till tullagen finns i prop. 2015/16:79.

I unionstullkodexen, som är gemensam för alla medlemsstaterna i EU, fastställs de allmänna regler och förfaranden som ska tillämpas på varor som förs in eller ut ur EU:s tullområde. Det är medlemsstaternas tullmyndigheter som har det primära ansvaret för att övervaka EU:s internationella handel och därigenom bidra till en rättvis och öppen handel.

2.3.2 Tullbehandling och beslut om tull

Import av varor ska anmälas till tullbehandling. Vid tullbehandlingen ska importören deklarerera varan i en tulldeklaration med angivande av en särskild varukod som bestäms av hur varan klassificeras.

I artikel 56 (1) i unionstullkodexen anges att import- och exporttullar som ska betalas ska grunda sig på den gemensamma tulltaxan (Taric). Av tulltaxan framgår de tullar som gäller för respektive vara. Tulltaxan utgår från ett klassificeringssystem där varje vara som ska tullbehandlas hänförs (klassificeras) till ett visst varuslag och erhåller en tiosiffrig varukod (kombinerad nomenklatur). Bestämmelserna om hur varor ska klassificeras finns i förordningen (EEG) nr 2658/87. Importören ska använda varukoden när varan deklarerats och varukoden (klassificeringen) ligger sedan till grund för Tullverkets tulltaxering, dvs. vilken tull som ska betalas för varan.

I vissa utredningar om tullbrott kan det råda oenighet mellan den misstänkte och Tullverket kring hur en vara ska klassificeras. Tullverkets beslut om klassificering kan överklagas till förvaltningsrätten och sedan vidare till kammarrätten och Högsta förvaltningsdomstolen. Det bör här påpekas att den allmänna domstolen vid prövningen av tullbrottet inte är bunden av förvaltningsdomstolens bedömning av klassificeringsfrågan. Åklagaren måste i brottmålet föra bevisning kring klassificeringsfrågan alldeles oavsett utgången i förvaltningsdomstolen.

Tullförfarandet innebär att varan övergår till fri omsättning och får tullstatus som unionsvara.

2.3.3 Skatter vid import

Tullverket beslutar även om mervärdesskatt och punktskatt vid import. Dessa pålagor omfattas av bestämmelsen om tullbrott.

Bestämmelser om mervärdesskatt vid import finns i 1 kap. 1 § första stycket 3 och 2 kap. 1 a § mervärdesskattelagen (1994:200). Undantagen från skyldighet att betala moms finns i 3 kap. mervärdesskattelagen och beskattningsförfarandet vid importtull framgår av 7 kap. 8 § mervärdesskattelagen.

Utöver mervärdesskatt tas punktskatter ut för vissa varor, t.ex. alkohol, tobak och mineraloljor. Bestämmelserna om punktskatter vid import framgår av bestämmelser i respektive punktskattelag, t.ex. 19 § lagen (1994:1563) om tobaksskatt.

2.3.4 Utredning om undandragna belopp

Utredningen kring undandragna belopp innebär sällan några problem.

Beloppen framgår i de allra flesta fall av anmälan. Om så inte är fallet bör komplettering inhämtas i denna del.

Av anmälan bör även framgå grunden för varans klassificering och hur beräkningen av tull och skatt skett. Även bestämmelser som ligger till grund för tull- och skattebesluten bör anges. Om det är frågan om flera importtillfällen bör sammanställningar inhämtas där undandragna tull- och skattebelopp specificeras för varje tillfälle.

3 Tullbrotten

3.1 Inledning

Straffbestämmelserna om tullbrott finns i 8–11 §§ smugglingslagen. Bestämmelserna om olovlig befattning med smuggelgoods i 12–13 §§ smugglingslagen är tillämpliga även på varor som varit föremål för tullbrott. Även bestämmelserna om försök, förberedelse och stämpling, frivillig rättelse och förverkande i 14–18 §§ är tillämpliga på tullbrotten.

3.2 Straffbestämmelserna om tullbrott

De uppsåtliga tullbrotten behandlas i 8–10 §§ smugglingslagen. De indelas i brott av normalgraden, ringa brott och grovt brott. I 11 § smugglingslagen behandlas de grovt oaktsamma förfaranden vid oredovisad import eller export.

Det bör nämnas att uppsåt inte bara krävs i förhållande till de objektiva rekvisiten när det gäller tullbrott utan uppsåt krävs även i förhållande till det bakomliggande regelverket kring tullskyldigheten och att varan är underkastad tullplikt. I det fall gärningspersonen saknar kännedom om det bakomliggande regelverket kan han, i det fall han inte anses ha varit likgiltig men väl grovt oaktsam, dömas för vårdslös tullredovisning enligt straffbestämmelsen i 11 § smugglingslagen.

Redogörelsen för respektive avsnitt i 3.2.1–3.2.6 är i allt väsentligt hämtad från förarbetena i prop. 1999/2000:124, särskilt författningskommentarerna på s. 105–182.

3.2.1 Tullbrott (8 § smugglingslagen)

I 8 § smugglingslagen regleras det uppsåtliga brott som innebär att någon i samband med införsel eller utförsel agerar på ett otillåtet sätt och därigenom ger upphov till fara för att tull, annan skatt eller avgift undandras det allmänna eller felaktigt tillgodoräknas eller återbetalas i samband med import till eller export från Sverige. Bestämmelsen knyter an till tullbehandling vilket innebär att straffansvar för tullbrott förutsätter att varan förs in från eller ut till en plats utanför EU:s tull- eller skatteområde. Bestämmelsen omfattar även det fall varor transiteras från tredje land via ett annat EU-land till Sverige. För att varorna ska omfattas av ett transiteringsförfarande, dvs. att varorna transporteras genom EU och tullbeläggas först i destinationslandet, krävs emellertid att varorna anmäls vid införsel till EU och att varorna tas upp i ett i särskild ordning upprättat dokument, se RH 2002:33.

Svea hovrätt fann i dom 2015-10-15 i mål B 7647-15 att bestämmelsen om tullbrott även var tillämplig i det fall varor oredovisat importerats från tredje land till ett annat EU-land och därefter oupptäckta transporterats till Sverige. Däremot fann Hovrätten över Skåne och Blekinge i RH 2017:37 att bestämmelsen om tullbrott inte var tillämplig i ett sådant fall. Istället dömdes transportören för olovlig förflyttning av punktskattepliktiga varor. Eftersom det råder oklarhet om bestämmelsen om tullbrott är tillämplig i de fall då varor, efter att oredovisat ha importerats till EU, oupptäckta förs till Sverige bör ett sådant mål lagföras som tullbrott alternativt skattebrott (om den skattskyldige är känd) eller olovlig förflyttning av punktskattepliktiga varor.

Bestämmelsen är bara tillämplig på sådana skatter och avgifter där Tullverket ska besluta. Ansvar för tullbrott förutsätter att tull-, skatt- eller avgiftsskyldighet har förelegat i det enskilda fallet. Exempelvis får en resande för eget bruk föra in tobaksvaror eller alkoholvaror intill viss mängd utan att bli skattskyldig.

Tullbrottet är ett blankettstraffbud. Det kan inte utläsas direkt ur bestämmelsen i vilka fall tull, skatt eller annan avgift ska betalas vid import. När det gäller tull framgår detta istället av tullagstiftningen och den särskilt gemensamma tulltaxan. Gemensamma tulltaxan är en förteckning av tullsatser, varukoder, import- och exportbestämmelser m.m. som gäller i alla EU-länder.

De skatter som avses i bestämmelsen om tullbrott framgår av 1 kap. 1 och 5 §§ lagen (1994:200) om mervärdesskatt, 19 § lagen (1994:1593) om tobaksskatt, 18 § lagen (1994:1564) om alkoholskatt och lagen (1994:1776) om skatt på energi.

Första stycket

Bestämmelsen i första stycket gäller enbart införsel och omfattar såväl att någon underlåter att anmäla en vara till tullbehandling (passivt brott) som att någon vid tullbehandling lämnar oriktig uppgift eller underlåter att lämna föreskriven uppgift (aktivt brott).

Rekvisitet ”i samband med att en vara förs in i landet” innebär att ett fullbordat brott förutsätter att varan förs in i landet. Emellertid ska detta inte ses som ett krav på ett tidsmässigt samband utan som ett krav på ett sakligt samband mellan å ena sidan införsel, å andra sidan det förfarande som straffbeläggs genom bestämmelsen, exempelvis att någon lämnar oriktig uppgift vid tullbehandling. Bestämmelsen tar sikte på att en gränspassage av en vara aktualiserar en betalningsskyldighet och en därmed sammanhängande skyldighet att låta varan genomgå någon form av tullbehandling. Brottet fullbordas i och med att någon underlåtit att anmäla varan till tullbehandling inom landet eller vid sådan tullbehandling lämnat oriktig uppgift eller underlåtit att lämna föreskriven uppgift.

I vissa fall sker tullbehandlingen när varan fortfarande finns utanför Sverige. I sådana fall fullbordas brottet i och med att varan förs över territorialgränsen

utan att den anmäls till en sådan föreskriven tullbehandling. Om det vid tullbehandling utanför Sverige har lämnats oriktig uppgift eller underlåtit att lämna föreskriven uppgift fullbordas brottet först när varan förs över territorialgränsen.

Bestämmelsen i första stycket omfattar även den som fått kännedom om varans existens först efter att varan passerat territorialgränsen men sedan underlåter att anmäla den till föreskriven tullbehandling inom Sverige. Vidare omfattar bestämmelsen även den som visserligen inte själv har fört varan över territorialgränsen men som enligt tullagstiftningen därefter har övertagit ansvaret för att varan anmäls till tullbehandling.

Om någon överlåter en vara efter det att tullbrottet fullbordats kan förvärvaren fällas till ansvar för olovlig befattning med smuggelgods enligt bestämmelserna i 12–13 §§ smugglingslagen.

I 2 § smugglingslagen definieras begreppet tullbehandling. Med begreppet tullbehandling avses ”vad som föreskrivs i tullagstiftningen om att en vara ska läggas upp på en anläggning för tillfällig lagring, hänföras till ett tullförfarande eller återexporteras eller åtgärder enligt 3 kap. 1 § tullagen (2016:253) då varan förs in till eller ut från landet”. Den som inte lägger upp en vara på tillfälligt lager måste istället anmäla varan till godkänd tullbehandling. Genom att varan inte anmäls till någon form av tullbehandling har det uppstått en fara för undandragande. Det vanligaste fallet är när någon underlåter att anmäla en vara till tullbehandling genom att kringgå en tullplats. Även en resande som ska passera ett tullfilter kan göra sig skyldig till uppsåtlig underlåtenhet genom att välja grön fil istället för röd trots att han vet om att han har en vara som han är skyldig att anmäla till tullbehandling. Tullbrottet fullbordas i och med att den resande går in i den gröna filen. I det fall resanden ångrar sig efter att ha gått in i den gröna filen men innan han passerat tullkontrollen eller innan ett ingripande sker så kan bestämmelserna om frivillig rättelse i 15 § smugglingslagen bli tillämpliga. Bestämmelsen om frivillig rättelse kan även bli tillämplig i det fall resanden oupptäckt passerar tullfiltret men därefter ångrar sig och anmäler varan till tullbehandling.

Med rekvisitet ”oriktig uppgift” avses osann uppgift, bristfällig och ofullständig uppgift samt underlåtenhet att lämna uppgift av betydelse. Straffbart är exempelvis att i en tulldeklaration lämna felaktiga uppgifter om de införda varorna såsom art, beskaffenhet, statistiknummer eller mängd eller att utesluta en sådan uppgift. Även varje annan oriktig uppgift, muntlig eller skriftlig, som rör något förhållande som har betydelse för Tullverkets taxeringsbeslut är straffbar. Det kan här gälla bilagor eller kompletteringar till tulldeklarationen. Vidare kan det avse osanna fakturor eller intyg om varuslag, värde eller ursprungsland.

Rekvisitet ”fara för undandragande” innebär att det finns en betalningsskyldighet om varan förs in i landet och att gärningspersonen genom sitt

handlande ger upphov till fara för att Tullverket i sitt tulltaxeringsbeslut anger ett för lågt belopp eller att det inte alls meddelas något tulltaxeringsbeslut. Det har ingen betydelse när undandragandet förverkligas. Ansvar kan således inträda även om faran förverkligas först i ett senare skede.

Andra stycket

I bestämmelsens andra stycke 1 straffbeläggs att någon i samband med att en vara förs ut förfar på sätt som anges i första stycket. Straffansvaret i andra stycket 1 omfattar även det fall att någon förfogar över en utförd vara i strid med vad som förutsatts vid den tullbehandling som skett med anledning av utförelsen. Det är främst i två situationer som denna del av bestämmelsen kan bli tillämplig. Den ena är att någon ska föra ut en vara som är föremål för exporttullar. Det kan vara fråga om avgifter på varor som man i vissa situationer vill förhindra export av. Den andra situationen omfattar de fall då någon är underkastad ett tullbehandlingsförfarande för utförelse på grund av att varan tidigare importerats och som i och med utförelsen kan bli skyldig att betala suspenderad tull eller berättigad till restitution (återbetalning eller tillgodogörande) av en skatt som betalats vid importtillfället.

I bestämmelsens andra stycke 2 straffbeläggs det fall att någon förfogar över en införd vara under tiden den är föremål för ett tullförfarande eller någon annan tullbehandling. Bestämmelsen avser sådan tullbehandling som medger att varan finns i Sverige utan att importskatten betalas. Det kan vara fråga om en tullbehandling som kan avslutas utan att skatten blir betald vare sig genom den tullbehandlingen eller genom övergång till annan tullbehandling, t.ex. transitering eller aktiv förädling. Med rekvisitet "förfogar över en vara" avses att någon fysiskt eller rättsligt disponerar över varan. Gärningen enligt denna bestämmelse är fullbordad i och med att gärningspersonen förfogat över varan och därigenom gett upphov till fara för att importskatt undandras eller felaktigt återbetalas eller tillgodoräknas. En fara kan föreligga då en vara oredovisat förbrukas på ett tullager eller undanskaffas från ett sådant lager. På samma sätt kan ett förfarande som innebär att en vara förbrukas eller undandras under transitering innebära ansvar för tullbrott.

I bestämmelsens andra stycke 3 straffbeläggs det fall där någon bryter mot villkor som vid tullbehandling för övergång till fri omsättning har uppställts för befrielse från eller nedsättning av skatten eller avgiften. Denna del av bestämmelsen avser de fall då tullbehandlingens övergång till fri omsättning har avslutats på ett legitimt sätt med att importören blivit befriad från skatten eller avgiften eller att den satts ned. Vad som här straffbeläggs är att importören efter tullbehandlingen bryter mot ett villkor för den medgivna befrielsen eller nedsättningen av pålagan. Om importören redan vid införtullningen haft avsikt att använda varan på annat sätt än som avses i tillståndet så kan ansvar för tullbrott enligt bestämmelsens första stycke föreligga. Bestämmelsen träffar således den som inte bevisligen hade uppsåt redan vid införtullningen att använda varorna på annat sätt än vad som angivits men som sedan ändå gör det. Ett exempel är att en person efter en

utlandsvistelse vid tullbehandling av sin bil medges tullfrihet under villkor att bilen inte inom viss tid ska säljas men sedan ändå säljer bilen i strid mot villkoren och utan att anmäla försäljningen till Tullverket.

3.2.2 Ringa tullbrott (9 § smugglingslagen)

Bestämmelsen om ringa fall av tullbrott finns i 9 § smugglingslagen.

Bedömningen av om ett brott är ringa beror på omständigheterna vid brottet. Bedömningen bör göras främst med utgångspunkt i storleken av det skatte- eller avgiftsbelopp som undandragits eller felaktigt tillgodoräknats eller återbetalats. Emellertid kan omständigheterna vid in- eller utförseln vara sådana att gärningen bör bedömas som ett brott av normalgraden trots att det undandragna beloppet är sådant att gärningen med hänsyn tagen enbart till det skulle ha bedömts som ett ringa brott.

Ärenden om ringa tullbrott handläggs i de allra flesta fall av tullåklagare vid Tullverket utifrån bestämmelserna i ÅFS 2013:3 och påföljdstabeller i RättsPM 2012:7.

3.2.3 Grovt tullbrott (10 § smugglingslagen)

Bestämmelsen i 10 § smugglingslagen behandlar det grova tullbrottet.

I bestämmelsens andra stycke ges exempel på omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om ett tullbrott ska anses vara grovt.

Avsikten är att rubriceringen grovt brott ska förbehållas den från allmän synpunkt mest allvarliga brottsligheten. Hänsyn ska tas till samtliga omständigheter och utifrån dessa ska en helhetsbedömning göras.

Särskilda kvalifikationsgrunder

De omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen om ett tullbrott är grovt är om gärningen rört mycket betydande belopp, om gärningspersonen använt falska handlingar eller vilseledande bokföring, om gärningen ingått som ett led i en brottslighet som utövats systematiskt eller i större omfattning eller om gärningen annars varit av särskilt farlig art.

Det undandragna beloppet torde, som fallet är vid grovt skattebrott enligt 4 § skattebrottslagen (1971:69), i vart fall behöva överstiga tio basbelopp innan det kan anses utgöra ett *mycket betydande belopp*. I förarbetena till smugglingslagen framhålls att ett förhållandevis stort belopp i sig sällan är den enda omständigheten som är att beakta vid bedömningen om ett tullbrott är att anse som grovt. Ofta är det omständigheten att det är fråga om en systematisk och organiserad kriminell verksamhet sammantaget med att det rör sig om ett förhållandevis stort belopp som kvalificerar gärningen som grov.

Falska handlingar har samma innebörd som i 14 kap. brottsbalken. Det kan här röra sig om falska ursprungsintyg eller fakturor. Även användande av

osanna handlingar kan medföra att gärningen vid en samlad bedömning är att anse som grov.

Som exempel på vad som kan jämföras med *vilseledande bokföring* anges i förarbetena till smugglingslagen att någon felaktigt redovisar en import i periodiska mervärdesskattedeclarationer.

Kvalifikationsgrunden *gärningen ingått som ett led i en brottslighet som utövats systematiskt* eller i större omfattning torde avse fall där en näringsidkare vid import av varor lämnat ett mycket stort antal oriktiga tulldeklarationer eller helt underlåtit att lämna sådana deklarationer.

3.2.4 Vårdslös tullredovisning (11 § smugglingslagen)

Bestämmelsen i 11 § smugglingslagen föreskriver straffansvar för den som av grov oaktsamhet begår gärningar som objektivt är att bedöma som tullbrott.

I Svea hovrätt 2013-12-19 i mål B 8499-12 rörde det sig om två personer som underlåt att vid inresa till Sverige anmäla var sin klocka, värd ca 600 000 kronor respektive ca 1,2 miljoner kronor, till tullbehandling. De hade under resan fått klockorna i gåva av sina föräldrar. Skatteundandragandet uppgick till sammanlagt ca 470 000 kronor i form av tullmoms. Vid utresan från Schweiz hade de tilltalade lämnat en exportdeklaration för klockorna. Trots att exportdeklaration lämnats vid utresa från Schweiz ansåg domstolen att de tilltalade, med beaktande av att de var privatpersoner och inte fått någon särskild anvisning om att de skulle anmäla klockorna till tullbehandling vid inresa till Sverige, visserligen varit oaktsamma men att oaktsamheten inte var att anse som grov och de frikändes från både uppsåtligt tullbrott och vårdslös tullredovisning.

Det är inte straffbart att av grov oaktsamhet begå ett ringa tullbrott.

3.2.5 Olovlig befattning med smuggelgods (12–13 §§ smugglingslagen)

Som fallet är med varor som varit föremål för smugglning är det straffbart att befatta sig med varor som varit föremål för tullbrott. Ett sådant befattande kan vara brott av normalgraden eller grovt brott. I denna del hänvisas till avsnitt 2.4.6 och 2.4.7 i handboken om smugglingsbrotten.

3.2.6 Försök, förberedelse och stämpling, frivillig rättelse och förverkande (14–18 §§ smugglingslagen) samt utförelse

Tullbrotten omfattas av bestämmelserna om försök, förberedelse, stämpling, frivillig rättelse och förverkande i 14–18 §§ smugglingslagen. I dessa delar hänvisas till avsnitt 2.4.8 – 2.4.9 och 2.4.11 i handboken om smugglingsbrotten. I vissa fall kan en utförelse av en vara omfattas av en exporttull. I sådana fall gäller att brottet inte är fullbordat förrän varan förts ut ur det

svenska territoriet. I denna del hänvisas till avsnitt 2.4.10 i handboken om smugglingsbrotten.

3.3 Brottskonkurrens

3.3.1 Brottskonkurrens mot smugglingsbrotten

Vissa varor som omfattas av tull omfattas även av förbud eller villkor för införsel. Alkohol är en sådan vara. Straffbestämmelserna kring olovlig eller oredovisad hantering av alkohol syftar både till att kontrollera användningen av alkohol (folkhälsoaspekten) och till att säkra uppbörden av de tullar eller punktskatter som omfattar alkohol (fiskala aspekten). Vid utredningar om olovlig och oredovisad hantering av alkohol sker ofta en förundersökningsbegränsning såvitt avser den fiskala aspekten och utredning och lagföring inriktas enbart på den olovliga hanteringen av varan (smugglingen). En sådan förundersökningsbegränsning är för det mesta processekonomiskt motiverad eftersom den undandragna tullen eller skatten då inte behöver beräknas eller andra frågor knutna till tull- eller skattskyldigheten utredas. Denna problematik berörs i förarbetena till smugglingslagen, se prop. 1999/2000:124 s. 113 under rubriken "Brottskonkurrens"

3.3.2 Brottskonkurrens mot straffbestämmelsen om skattebrott i 2–4 §§ skattebrottslagen

Enligt bestämmelsen i 1 § andra stycket 1 skattebrottslagen (1971:69) tillämpas inte bestämmelserna i skattebrottslagen i fråga om gärningar som är be- lagda med straff i smugglingslagen.

3.4 Tullbrott som begår i näringsverksamhet

Enligt avsnitt 2.2.3 i Åklagarmyndighetens och Ekobrottsmyndighetens riktlinjer om fördelning av ansvar och uppgifter mellan Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten, ÅMR 2017:1 respektive EBMR-R 2017:5, ska åklagare vid Ekobrottsmyndigheten handlägga brott som innebär att tull, annan skatt eller avgift undandras staten om undandragandet skett i näringsverksamhet. Med undandragande i näringsverksamhet förstås att åtgärden sker i större omfattning som ett led i en annars legal verksamhet eller att näringsformen utnyttjas i brottsligt syfte.

3.5 Riktvärden i praxis vid bedömningen av om brottet är ringa respektive grovt för några vanligt förekommande varor

Vid bedömningen av om ett tullbrott är grovt, av normalgraden eller ringa brott ska flera omständigheter särskilt beaktas. Emellertid har mängden varor stor betydelse när det gäller alkohol och tobak.

Här följer ett antal riktvärden för de vanligaste varorna.

Vara	Grovt	Ringa
Starksprit	> 600 liter	< 10 liter
Vin	> 2 400 liter	< 25 liter
Starköl	> 4 800 liter	< 100 liter
Cigaretter	> 120 000 st.	< 3 400 st.
Röktobak	> 98 kg	< 2,8 kg ¹

¹ Man kan notera att i RättsPM 2012:7 Straffreläggande i bötesmål anges gränsen för ringa tullbrott avseende andra tobaksvaror till 6 kg. Man bör dock kunna argumentera för mängden 2,8 kg utifrån att skatteundandragandet för 2,8 kg röktobak motsvarar skatteundandragandet för 3 400 cigaretter, vilket enligt fast praxis utgör gränsen för ringa tullbrott såvitt avser cigaretter.

4 Rättsfall

4.1 Avgöranden från HD

NJA 2017 s. 227: HD fann att det var förenligt med regeringsformens bestämmelser om normgivning och legalitetsprincipen att straffbestämmelsen om tullbrott i 8 § smugglingslagen såvitt gäller tullplikten fått sitt innehåll utfyllt av en föreskrift i en EU-förordning.

4.2 Avgöranden från hovrätterna

Svea hovrätt 2015-10-15 i mål B 7647-15: Domstolen ansåg att ett förfarande som innebar att en tullpliktig vara som oredovisat införts till EU och sedan oupptäckt förts till Sverige där den upptäckts vid en kontroll var att bedöma som tullbrott.

Hovrätten över Skåne och Blekinge i RH 2017:37: Domstolen ansåg att ett förfarande som innebar att en tullpliktig vara som oredovisat införts till EU och sedan oupptäckt förts till Sverige där den upptäckts vid en kontroll inte utgjorde tullbrott utan olovlig förflyttning av punktskattepliktiga varor. Domstolen förde här, med tillämpning av den underliggande tullagstiftningen, ett resonemang som mynnade ut i att tullskulden uppkommit innan varan införts till Sverige och att det därför inte varit Tullverket som skulle uppbära tull eller skatt för varorna när införseln skett från ett annat EU-and.

Svea hovrätt 2016-12-22 i mål B 8571-16: Hovrätten fann att en person, som regelbundet importerar varor och som infört vattenpipstobak, måste ha förstått att tobaken var tullpliktig och att importen skulle anmälas till Tullverket. Hovrätten ansåg att den tilltalade varit likgiltig inför följden av sitt handlande och att gärningen därför begåtts uppsåtligt.

Svea hovrätt 2013-12-05 i mål B 9363-13: En vara ska anses ha förts in i eller ut ur Sverige när den förts över gränsen för svenskt territorium. När det gäller varor som förts in i landet sjövägen krävs vidare att det inte rör sig om en tillfällig passering genom svenskt territorialvatten, se NJA 1974 s. 735 och 1983 s. 601.

Svea hovrätt 2013-12-19 i mål B 8499-12: Två personer fick under resa i Schweiz var sin klocka i present av sina föräldrar. Klockorna som inköptes för motsvarande ca 600 000 kr respektive ca 1,2 miljoner kronor deklarerades inte vid införsel till Sverige. Undandragandet uppgick till ca 470 000 kronor. Vid utresa från Schweiz lämnades en exportdeklaration avseende klockorna. Domstolen fann att de tilltalades invändning att de saknat kännedom om att klockorna skulle anmälas till tullbehandling vid inresa till Sverige inte var vederlagd av åklagaren och att de därför inte kunde dömas för

ÅKLAGARMYNDIGHETEN